

se prečita in po mali popravki odobri. Ker niso bili računni vsled odsotnosti blagajnika na zadnjem občnem zboru še zaključeni, poda tov. Rozman na današnjem zborovanju poročilo o stanju blagajne. Računi se uredijo. Nato je sledilo predavanje tov. Skala o »Seksualni vzgoji v ljudski šoli«. Jedro tega govora je bilo, da naj učitelji krepi učencem trdno voljo in vzgaja ieklene značaje. Zanimivo predavanje smo poslušali z največjo pozornostjo. Predsednik se tovarišu pristrčno zahvali za temeljito obravnavanje tega vprašanja in želi, da se za prihodnje zborovanje oglasi kateri izmed tovarišev s kakšnim zanimivim predavanjem. Končno se je razpravljalo vprašanje učiteljskih plač. Društvo se obrne na Zavezo, da nam objavi, po katerih načelih so urejene naše plače, ker iste v več slučajih niso pravilno preračunljene.* Ker ni bilo nobenega predloga, je predsednik zaključil zborovanje. Prihodnje zborovanje bo dne 8. aprila v Skaljah. Pričakuje se polnoštevilno udeležbo.

+ Učiteljsko društvo za mariborski šolski okraj je zborovalo 4. marca, drugič v tem letu ob prav dobri udeležbi v restavraciji „Maribor“ ob pol 11. uri.

Predsednik otvori zborovanje in pozdravi gosta državnega poslanca g. profesorja Voglarja ter nekatere novo pristopile ude. Nato opozori zborovalce, da je še vedno nekaj učiteljstva, ki stoji ob strani, ni organizirano ozir. ne plača redno članarine. Predlaga, da se dotične nominira. Se sprejme. Po imenovanju se razjasnijo nekatere pomote, ostalim pa se nudi prilika, da takoj poravnajo zaostalo članarino, kar se je tudi zgodilo.

Nato sledi poročilo tov. Požegar o stalšču, ki ga naj zavzema učiteljsko proti občinskim volitvam.

Tov. Požegar je začel to pereče vprašanje iz pedagoškega vidika. S kremenitimi in k srcu segajočimi besedami nam je slikal čisti demokratizem, ki je le drugo ime za nesebično človekoljubje in je organizacija ljudi na podlagi socialne enakopravnosti in svobode. Govoril je o tem, kako vcepiti mladini spoznanje, da naj spoštujejo delo, pošteno delo vsakogar in najsibo isto po površnih nazorih še tako nizko, ker je vsako delo potrebno za telesni in duševni obstoj človeka. Ne gre zapostavljati gotove sloje, ker se vsi potrebujejo in so vsi enakovredni.

Vprašanje, kakšni stranki se naj pridruži učiteljsko pri občinskih volitvah, je pustil odprto iz 3 razlogov. Prvič smo samo stanovska organizacija, drugič volitve še niso pred durmi, 3. je stvar razsodnosti in svobode vsakega, kako se bo odločil.

Koreferent tov. Lesjak je govoril o poštenosti v pol. bcju in svetoval, da se učitelj drži bolj v ozadju. Ni dobro radi ugleda, ki ga rabi vsak vzgojitelj, da se postavi za organizatorja te ali one skupine, ker se vsaka bojuje z vsemogočimi sredstvi. Delajmo za vzgojo značajev, ker le isti pomenjajo napredek v vsakem narodu.

Obema temeljnikoma se predsednik zahvali za temeljito razmišljanje o tem vprašanju. Zadnja točka je volitev pevovodje in prijave pevcev in pevk. Pevovodjem je izvoljen enoglasno tov. Vauda. Stroške za nabavo not prevzame društvo.

Govori se tudi o oprostih učencev čez leto. V interesu vzgoje in pouka je, da se takšne prošnje ne podpirajo, kjer ni neobhodna potreba. Po več kot 3 in pol urnem zborovanju zaključil predsednik isto. Prihodnje zborovanje se vrši prvi četrtek meseca maja. Tajnik.

+ Učiteljsko društvo za laški okraj zboruje na cvetno nedeljo dne 28. sušca t. l. ob pol 10. uri dopoldne v šoli na Hraštniku s temle vzporedom: 1. Zapisnik. 2. Dopisi in društvene zadeve. 3. Letno poročilo a) tajnikovo, b) blagajnikovo. 4. Volitev dveh računskih pregledovalcev društv. računa. 5. Določitev članarine, ki se naj pobira za tekoče leto. 6. Ugotovitev števila društvenih članov in onih oseb učiteljskega stanu, ki so izven naše organizacije. 7. Volitev novega odbora. 8. Določitev knjig in časnikov, na katere se naj društvo naroči. 9. Predlogi, navetli in slučajnosti.

Pred zborovanjem pevska vaja. Vse, ki se zavedajo vrednosti dobre organizacije, vabi k udeležbi odbor.

+ Slovensko učiteljsko društvo čevskega okraja je zborovalo dne 11. 3. 1920. v Ortneku. Temeljitemu referatu ravnatelja Merviča o šolskem zak. načrtu je učiteljsko sledilo z vsem zanimanjem. — Drugo točko dnevnega reda je izponila debata o ustanovitvi skupne stanovske organizacije.*

*) Glej današnji tozadevni članek! Ured.

*) Sprejete resolucije smo izročili vodstvu »Zaveze«. Op. uredn.

Prihodnje zborovanje dne 15. maja v Loškem potoku. Da se vsi snidemo tam!

+ Savinjsko učiteljsko društvo je zborovalo dne 11. marca v Gomilskem. Udeležba je bila lepa. Tov. predsednik je pozdravil novo članico tov. Svetinovo, gosta tov. Sevnika in Rismala.

Med dopisi je bil čitan članski izkaz. Iz tega je razvidno, da je razum ene tovarišice vse učiteljsko našega okraja vključeno v našem društvu. Skrb nam bo, da pride i ta med nas!

Članarina za to leto se je določila na 70 K. Bila je od vseh članov vplačana, deloma letno, deloma polletno. V tem oziru je torej izpolnjena dolžnost!

Lepa in zanimiva točka je bilo predavanje tov. Sevnika: »Potovanje po Rusiji in Sibiriji«.

Tov. Sevnik, ki se je boril kot Slovan-legionar za svobodo majke Rusije, pozna njeno zemljo in njen rod.

Predočil nam je veličino njene razsežnosti, krasoto in neizčrpnosti naravnih zakladov in velika dela njene kulture. Jasna je ta slika, ponos slovanskega rodu!

Nato pa nam je predavatelj odprl knjigo iz sodobnega življenja trpeče Rusije, v tej knjigi je opisano brezmejno trpljenje slovanske majke, gorje narodovo, ki sega do neba!

Velika je Rusija in globoka je duša njenega rodu. — Mišljenje, čustvovanje in zrtev njena ne pozna mej. Velike zrtve pa so v zgodovini narodov prorokba velikih dni. — Zato pa je njena boj boj Slovanov; njen spas spas Sovanov. —

Tov. predsednik se je predavatelju v imenu vseh presrečno zahvalil. Razveselila nas je obljuba tov. Sevnika, da nam prihodnje odpre nov list v knjigi ruskega življenja.

Med predlogi smo sprejeli sledeče:

1. Učiteljsko naj se izposluje izposojevanje knjig iz »Licealne knjižnice« v Ljubljani.

2. Kmetijsko društvo naj pošilja vsem šolam v Sloveniji list »Kmetovalec«.

3. Tovarišem bodi prost vstop v naša okr. učit. društva. To v smislu okrožnice »Zaveze« od decembra 1919. in ne v smislu »Tovariša«, po katerem naj bi društva sodila o sprejemu.

Pevska vaja je zaključila zborovanje. Tajnica.

Kronika.

= **Načrt naše ustave.** Iz Beograda poročajo, da so za tekoči teden pozvani v Beograd strokovnjaki t. j. profesorji ljubljanske in zagrebske univerze, ki naj skupno z onimi beograjske univerze izdelajo načrt osnove za ustavo kraljevstva SHS.

= **Glede zamenjave kronskih bankovcev** prinaša Uradni list nove določbe, katerih najvažnejše bi bile: 1. Tisočkronski bankovci se vzamejo iz prometa nepreključno v roku, predpisanem v členu 7. naredbi o tem, kako je jemati iz prometa kronske bankovce Avstro-ogrške banke (l. br. 1696 z dne 3. febr. 1920), in v členu 13. pravilnika o tem, kako je jemati iz prometa kronske bankovce (l. br. 2460 z dne 7. febr. 1920), do dne 5. marca v Srbiji in Crni gori in do dne 15. marca v drugih pokrajinah kraljevstva. 2. Rok, do katerega je stokronske bankovce vzeti iz prometa, je podaljšan do dne 15. aprila 1920. 3. Rok, do katerega je petdesetkronske, dvajsetkronske in manjše kronske bankovce vzeti iz prometa, se objavi naknadno. 4. Naposled se tudi dinarski bankovci Narodne banke kraljevine Srbije vzamejo iz prometa v smislu člena 21. zakona o Narodni banki kraljevstva Srbov, Hrvatov in Slovencev. Roki, do katerega je treba bankovce vzeti iz prometa, se nikakor ne bodo podaljšali. Po preteku teh rokov izgube zaostali bankovci vsako veljavo zakonitega plačilnega sredstva v naši državi.

= **Novo narodno podjetje.** Največje in najvažnejše tovarniško podjetje v Sloveniji so bile papirnice Vevče, Goričane in Medvode. Dosedaj je bila lastnica nemška družba. Te dni je prevzela tovarne nova družba za 15 milijonov kron. V upravnem svetu je 7 Jugoslovanov, 1 Čeh, 1 Amerikanec in 2 Nemca. Tovarne se bodo razširile tako, da se bo že čez par mesecev moglo izdelovati 120 vagonov papirja več. Nova družba je podarila za ljubljansko univerzo 100.000 K ter tako pokazala svoj narodno-kulturni značaj.

Po slovanskem svetu.

Iz češkoslovaške republike.

—c. Češki minister prosvete o nalogah šole. Na shodu županov — socialistov v Pragi dne 8. grudnia l. l. je razvijal mi-

nister prosvete Habrman svoj program tako-le:

Dovolite, da se v kratkih besedah dotaknem našega šolskega programa, da na kratko očrtam, kako si predstavljam šolsko politiko. Predvsem moram poudariti, da je moj šolski program in moja šolska politika sedaj, ko sem minister, prav tako, kakoršna je bila, ko sem bil še prost delavec, demokrat in navaden poslanec, to je: **šolstvo**, od ljudske pa do najvišjih šol, **se mora oprostiti poslednje vezi klerikalizma in nepotrebne birokratizma**. Svoj program ponavljam povsod, kamor pridem, ne samo na delavskih shodih, ampak tudi na zborovanjih učiteljev in profesorjev, sploh povsod, kjer se mi nudi dobra prilika. Hočem namreč, da so si gospodje učitelji in profesorji jasni in jasnem, da je stara Avstrija mrtva, da se tudi oni gospodje, ki so bili vpreženi v avstrijski jarem in vlekli 10, 20, 30, 40 let, ki se prav težko orijentirajo, konečno zavedo, da je danes **nova doba, nov duh**, da se stari nikdar več ne povrne.

Prijatelji, deloval sem v tem smislu, da bi se čutil učitelj v šoli popolnoma svobodnega in to ne samo kot občan, temveč tudi kot učitelj in vzgojitelj. Poskrbel sem, kolikor so mi dopuščali še danes veljavni stari zakoni, z naredbami, da se je to tudi izvedlo. Na podlagi si veljavnih zakonov mi je bilo torej mogoče, da sem postavil šolo na popolnoma novo podlago: odredil sem — da verske in druge cerkvene vaje ne spadajo v našo šolo, tako da danes ni niti učitelj, niti učenec ali učenka primorana vršiti katerokoli versko vajo. Z ozirom na posvetno šolstvo sem papravlil jasen in odločen korak, ki pomeni, da hočemo imeti šolo svobodno, v resnici napredno a demokratično brez vsake klerikalne in naboženske primesi. Naravno, da zasledujem ta cilj tudi za bodočnost, ter sem vsled tega odredil vse potrebne priprave, da se čimprej izvrši ločitev cerkve od države. V šolskem ministru se vrše dan na dan posvetovanja zastopnikov vseh smeri, ki se v resnici zanimajo za kulturna vprašanja, da si bomo konečno na jasnem, kaka mnenja vladajo v republiki o tej stvari in če mi bo le količkaj mogoče, se potrudim in predložim zakon o ločitvi cerkve od države že sedanjemu narodnemu zboru, kar znači, da sem z vso vnemo pri delu. Sicer bi si želel, da bi mnoge tej podobne zadeve koračile hitreje, a ne smete se čuditi, če zastajajo; dela je namreč toliko, da mi pri najboljši volji primanjkuje časa na reševanje vseh teh zadev, zakaj povsodi se mora graditi in pripravljati.

Dovolite, da še drugo stran malce osvetlim. Reklo se je, da moramo svojo pozornost posvečevati ne samo visokim in srednjim, ampak še posebno ljudskim in meščanskim šolam, zakaj prav ti dve poslednji sta, ki nudita vzgojo najširšim vrstam naroda. To je sveta resnica, — o tem ni med nami nobenega prekanjanja — in vsi smo najgloblje zanimani na vprašanju, kako zgraditi ljudsko in meščansko šolo, zakaj to sta šoli, iz katerih prihaja 80—90% celega naroda. In prav zato delam za uresničenje načel, za katere smo se bojevali cela desetletja, to je, da se **ljudska in meščanska šola oprostita vseh reakcionarnih življenj**, da doraste učitelj svojim težkim nalogam. Tu pa sem poskrbel, da se učiteljsko nudi prilika višje izobrazbe kot doslej, da nam bolj izobražen učitelj vzgoji bolj izobražen našači. Naše učiteljsko je živelo v naravnost strašnih gmotnih razmerah — imeli smo učitelje z 80—100 K (na Kranjskem 66 K) mesečne plače — zato je bila največja naloga Narodnega zbora, potrditi zakon, ki ureja gmotno stanje našega učiteljskega, ki je dal učiteljsko to, za kar so bojevali nad 40 let. Hoteli so doseči enakopravnost z državnimi uradniki, sedaj jo imajo, kar pomenja, da hočemo videti učitelja ljudske in meščanske šole v takem položaju, kjer ni potreba misliti na glad in pomanjkanje, da more tako posvetiti vse svoje moči svoji veliki nalogi. A v bodočnosti hočemo njegov študij prispodobiti visokim šolam, tako da bode učiteljsko ljudskih in meščanskih šol bolj in temeljitije izobraženo kot doslej.

Kar se tiče meščanske šole, hočemo: meščanska šola ne sme biti domena samo nekaterih mest ali privilegiranih občin, temveč deloma na to, da postane meščanska šola imetje in dobrina celega naroda, kajti ona naj je višja šola in pristopna ne samo peščici otrok, temveč postavi se mora za vsak davčni okraj po ena, da bo tako pristopna vsem našim otrokom.

Dalje zasledujemo cilj, tozadevni zakon je že skoro dokončan, da so nadaljevalne šole vseh strok obče in obvezne.

Tako za mesto kot za deželo, kar pomenja, da se mora praktična vzgoja vsi bolj povdariti.

Naj vam še povem, da delujem na to, da bi se ljudstvu nudila prilika nadaljne izobrazbe, hočem, da naj šola dobi možnost in sredstva za izvenšolsko delovanje, ter se tako ljudstvo kar naihitreje izobrazbi. Posebno pozornost posvečam: telesni vzgoji, ki jo smatram za najvažnejšo med sedanjimi perečimi vzgojant. V zadnjem času sem odredil, da se sistematizirajo za ljudske in meščanske šole posebna mesta telovadnih učiteljev, katerih glavna dolžnost bo, da bodo skrbeli za razvoj telesne vzgoje tako v šoli kakor tudi izven šole.

V dosegu tega namena sem dalje odredil, da sestavimo okrajni šolski sveti imenik vseh strokovno izobraženih oseb, ki bi bile v stanu voditi vaditeljske zbere telovadnih društev. Jaz sam sem izšel iz telovadnih društev in prepiral se je, da je v naših vrstah dosti dobre volje podar je postopanje pri tem sila pomaj-svečati telesni vzgoji najvišjo skrb, venkljivo in nemetodično ravno vsled pomanjkanja strokovnega znanja in zato sem izdal to odredbo, da omogočim na ta način uresničenje želj stremečih za tem, da se osnujejo vaditeljski tečaji za našači vaditeljev.

Dalje sem odredil, v kolikor se tiče novih stavb za šole, da se dovoljujejo v bodoče samo one stavbe, pri katerih je poskrbljeno za pokrito telovadnico in nepokrit telovaden prostor, to pa radi tega, da se morejo v telovadnici vršiti tudi javna molojna predavanja.

Sodrugji učitelji lahko potrdite moje besede, da se teden za tednom pojavljajo pri otrocin gotovi znaki telesnih napak ali pa nagnjena k raznim boleznim. Učiteljsko nima časa posvečati stvari več časa, v najboljšem slučaju pošlje domov listek, ki navadno nima nobenega uspeha. Tako se zgodi, da raste deca dalje kot drevo sredi gozda, ž njim pa sveda tudi napaka, ki napravi iz njega navadno pohabljenca ali duševno manj vrednega itd. Za take in podobne slučaje hočemo napraviti sledeče: Ministrstvo bode imenovalo posebne v ta namen izsolane osebe, ki so obiskovale šole za socialno skrbstvo, katerih naloga bode, voditi pregled vseh šol in šolskih otrok; učitelji, odnosno upravitelji šol pa bodo tem-le osebam naznanjali vsak slučaj bolezni in bolehanja na duhu. Na Angielskem imenujejo zgoraj naznačene osebe »scool sisters« — šolske sestre. Naloga takih šolskih sester bode, da obiskujejo rodbine, prouče razmere otroka in s prijateljsko pomočjo odstranjujejo korenino zla, boleznih ali uboštva, da se more za otroka zopet poskrbeti, ter ga rešiti daljšega propadanja. Na drugi strani so pa zopet slučajni nepravnosti, ki se morajo odstraniti n. pr. razposajenemu, živahnemu dečku pravi učitelj faiot, to se ga prime in do 14. leta se gleda nanj s posebnim očesom kot na falota. Starišem se pošilja listek za listkom in dečku se štejejo udarci od jutra do večera, od večera do jutra. Včasih je to nemiren duh, toda do korenine zdrav, ki bi bil lahko povsod prvi. Tudi za take slučaje se ustanove mesta šolskih prijateljev ali prijateljic, le teh naloga bo, obiskovati rodbine, dognati, kaj je v takih učencih, iz kakih tal rasto, da bi se tako moglo blažilno vplivati na stariše k odstranjenju zadržkov, in da bi se taki zadržki ne morali v bodoče več vzgajati tako kot doslej, namreč s palico in pretepanjem.

Skratka naša dolžnost je, tako s strani pedagogike, kot šolske in telesne vzgoje skrbeti in stremeti za tem, da bode naše šolstvo v vsakem oziru najpopolnejše, da na ta način nudimo narodu priliko, da bode nasledujoča generacija bolj dospela in zrela, da bode njena vzgoja v resnici demokratična, svobodna in napredna. V tem smislu napredujemo in delamo, ter želimo, da bi se ta duh zanesel tudi v celotno naše šolstvo od ljudske šole pa vstevši univerzo, gledam na to, da bi se nam odgojil politično zrel narod, zmožen ustvarjati nove dobrine in vrednote. Samo v tem slučaju nam je svoboda zagotovljena, samo v tem slučaju se dade rešiti vprašanja pravčnosti in demokracije v socialni in gospodarski smeri, če znamo tvoriti nove gospodarske vrednote, čim največ jih je treba, če jih hočemo potem, ko pride čas, pravično razdeliti tako, da jih pride na vsakega kar največ. Narod beračev ni svoboden narod. Radi tega prispevajmo vsak po svojih močeh k temu, da postane naše šolstvo v resnici demokratično in napredno, da bi imelo in dajalo poleg globoke metodične naobrazbe tudi kar največjo praktično vrednost, stremečo za stvarjanjem dobrin in gospodarskih del.

Trudim se, da delam v tem smislu, trdno prepričan, da v tej smeri in na začrtih potih srečavam vse naše delavne ljudi v občini in upam, če vstralamo na tej poti, da se naše sanje o svobodni, posvetni, demokratični šoli čimprej uresničijo.

—c **Univerzitetni tečaj za učitelje gluho-nemih v Brnu.** V Ljubljani na Češkem so ustanovili društvo učiteljev gluho-nemih. Za predsednika so izvolili učitelja Vanička. Izrekli so se za eksternate, za prehodno dobo pa se trpe tudi manjši internati. Po statistiki je v češkoslovaški republiki 1483 gluho-nemih šoloobveznih otrok brez pouka. Društvo bo izdajalo svoje strokovno glasilo. Za učitelje gluho-nemih se bo v letošnjih počitnicah vršil v Brnu univerzitetni tečaj.

Opomba: Opozarjamo naše tovariše na ta tečaj!

—c **Nov tip srednje gospodinjske šole na Moravi.** Moravski deželni odbor je sklenil, da ustanovi nov tip srednje gospodinjske šole. Imela bodo 3 letnike. Golenke se vzgoje kot samostojne gospodinje v vsaki smeri. Za one, ki hočejo postati učiteljice na gospodinjskih šolah, se prikloni še četrti letnik. Bodočnost takih učiteljic je lepa, zakaj ustanovilo se bo mnogo gospodinjskih šol posebno na Slovaškem.

—c **Kako govori češki okrajni šolski nadzornik.** Za okraj Benešovski je bil imenovan za okrajnega šolskega nadzornika dr. F. A. Soukup, ki niše med drugim tudi to-le svojemu učiteljstvu: „Rekel sem vam; »Nočem biti in ne bom birokrat, toda tudi Vi ne smete biti!« Takoj pa sem dodal, da pomenja birokratizem toliko, kakor zvaliti odgovornost na višja ramena, da pomenja, odvrčeti odgovornost za lastna dela, vršiti delo samo radi tega, ker je tako zaukazano, ker se je tako namiznilo, ali želelo. In glei, med vami so se pojavili birokrati pri prvi neprifetni stvari, ki jo je zahteval vstop v novo dobo, poedini izmed vas so vržli odgovornost raz sebe, se niso osokolili podčrtati svojo lastno individualiteto, skrili so se za »migljaj, svet in željo«. Naj za karkoli, skrili so se, če je bilo treba tudi za laž. Prijatelji! Sedaj ni čas, da igramo skrivalice, potem konča... »Bodite ponosni na svojo osebo, svobodo, na svobodo učitelja in voditelja naroda! Ne dotikajte se osebnosti svobode onih, ki hočejo biti »uslužbenec«. To niso učitelji, oni ne morejo biti voditelji, njihove noge so zarite v blato, koraka ne morejo napraviti. Po neopotrebnem bi izgubili mnogo, da preveč časa, če bi jih hoteli iz blata vleči, kakor so zabredli po lastni krivdi. Samo eno geslo je danes na mestu: »Kdor si dobre volje, pomagaj! Naprej — v novo dobo!«

Jugoslavija diha že skoro dve leti, na bivšem Kranjskem imamo pa še vedno okrajne nadzornike, ki tiče v avstrijskem blatu do kolen.

Iz Jugoslavije.

— **Naše pravice in plače.** Zakon o naših plačah je že izveden, ni pa s tem delo še končano, ker je še potreba urediti vprašanje odškodnine za stanovanja in kurivo, ki učiteljstvu po tem zakonu pripada. Najprej je potreba dati stanovanja, ki jih ima sedaj učiteljstvo v šoli, uradno precentiti. Potem se naj nastavi mesto stanovanj stanoarina, od katere se vrednost naturalnega stanovanja odšteje. V tem ni dvoma, da bo učiteljstvo soglasno zahtevalo izvedbo zakona v tem oziru, dokler niso plače popolnoma izenačene z ostalim državnim uradništvom. Drugače je z vprašanjem kuriva, in bodo v tem oziru okrajna učiteljska društva morda zavzela drugačno stališče ter se opirala na to, da noče učiteljstvo nikakih prepravil pred drugim uradništvom, pač vse udobnosti, ki jih ima ono. — Nerešeno je pa tudi še vprašanje uvrstitve meščanskega učiteljstva, ki bo imelo izgubo vkljub temu, četudi dobi izplačan zaostanek razlik za nazaj. Gorje pa, če stopijo povsiki v veljavo šele tedaj, ko izide naredba o tem. Vsak dan zamude je izguba za učiteljstvo, ker vrednost denarja še vedno pada. Živil in blaga pa neznansko narašča. Organizacija je v tem oziru storila svojo dolžnost, naj jo še drugi, da ne bomo zopet čakali in čakali! — A tudi pri draginskih dokladah je bilo učiteljstvo prikrajšano pri sedanjih uvrstitvi. Vsemu učiteljstvu so bile draginske doklade odmerjene take, kakor so jih prejemali pred 1. dec. 1919. Mnogo učiteljev je s 1. dec. dršilo v višjo plačilno stopnjo in mnogim se je izpremenilo stanje po 1. dec. Vse te se je uvrstilo v višje plačilne stopnje in se jim dohodke prav odmerilo, draginske doklade se jim pa ni analogno zvišalo. Juridične podlage za to pač ne bo, s čemer

bi se dalo to postopanje utemeljiti. — Na višjem šolskem svetu leži sedaj čimhitrejša rešitev teh vprašanj!

— **Kaste.** Imamo že društvo slov. učiteljic, društvo upokojenega učiteljstva, organizacijo učiteljstva na obrtno-nadalj. šolah, snuje se organizacija meščansko-šolskega učiteljstva, osnovati bo še potreba; organizacijo glavnih učiteljev, vadniških učiteljev, profesorjev samo po naslovu, organizacijo učiteljic ženskih ročnih del, otroških vrtnaric; tudi okrajni šolski nadzorniki, in višji posebej, se bodo morali medsebojno organizirati. — **V. organizaciji bi moral prevladovati čut, da se bo skupna organizacija pravično potezala za pravice in koristi vseh ter pravično urejala razmerje enega dela do drugega tako, da se pravičnemu in demokratičnemu stališču ne bo mogel upirati noben del v stanovski organizaciji.** — Danes je n. pr. naravnost nesocialno, urejena uvrstitev upokojenega učiteljstva. Skupna organizacija bi morala smatrati upokojeno učiteljstvo kot svoj del ter se potezati zanj, kot za aktivno učiteljstvo. Vendar je temu tudi upokojeno učiteljstvo krivo samo, ker se pri upokojitvi povečini odtuji organizaciji; ustanovilo si je sedaj upokojeno učiteljstvo svoje društvo, namesto da bi se skušalo uveljaviti v skupni organizaciji ter prisiliti, da se skupna organizacija potegne tudi za nje. Hkrati z regulacijo učiteljskih plač bi se morale analogno zvišati tudi pokojnine, in za to bi se morala zavzeti — ne samo organizacija upok. učiteljstva — temveč tudi organizacija aktivnega učiteljstva. To nesocialno in krivično razmerje se mora odpraviti! — Na eni strani koristi diferenciacija organiziranja na podlagi skupin delovnega polja, na drugi strani uvaja to v organizacijo čut kasti, nedemokratični čut več in manj vrednosti, čut in domišljije višjih in nižjih ljudi ter čisto zavist. Koristno pa je združenje v svrhu podrobnejšega in temeljitejšega obdelovanja delovnega polja in koristi dotičnega dela učiteljstva, ker se interesirani vedno bolj zanimajo za svoja vprašanja, kakor neprizadeji. Vendar je končno redakcijo prepustiti skupni organizaciji, da uredi vprašanje tudi z ozirom na celoto. — S tega ozira bi se dala društva za posamezne dele učiteljstva opravičiti, vendar se mora v demokratični organizaciji delovati na to, da se obdrži enotnost, se odpravi predprave in privilegije, da se postavi na pravično stališče, da se duh kasti odpravi in zatere ter se na njega mesto postavi in goji — enakopravnost.

— **Zdražbarji.** Kdor je le površno prečital poročilo občnega zbora „Slov. Zveze“ v zadnji številki „Slov. Učitelja“, je prišel do prepričanja, da se ljudje, ki se zbirajo okoli tega lista, ne ravnaajo po naukih svojega evangelija: praksa jim je daleč od teorije. To nam spričujejo zlasti resolucije, ki so jih bili sprejeli na svojem zadnjem zborovanju. Tretja izmed njih se namreč glasi: „Skupna stanovska organizacija ne sme postati privesek kake druge organizacije ali politične stranke.“ Se to v teoriji res lepo sliši in bilo bi treba ta nauk tudi praktično izvesti. Modri nadstrankarji pri Slomškariji pa ravnaajo ravno nasprotno. V isti sapi, ko kričijo, da ne sme biti stanovska organizacija privesek kake politične stranke, v isti sapi trobijo v svet poročila, katerih eden stavek (str. 33.) se glasi: „V zastopstvo VLS je bil odpostan tudi oredsednik Strukel, ki zastopa tam interese učiteljstva.“ Slomškariji, ki vam je toliko za interese učiteljstva: Zakaj ne odposljete še v JDS, v NSS in v JSDS po enega svojih velmož, če hočete že biti res taki nadstrankarji — pa se držite še danes kot nekdanji najbolj razupite stranke, ki eksistira na slovenskem jugu? Ali vas niso dogodki zadnjih let ničesar naučili? In če ste dalje res taki nadstrankarji, kaj iščejo s svojo zdražbarijo na vaših zborovanjih taki ptički kakor so Orli? Ali značijo Gostinčarjeve besede: „Jugoslovanski klub stoji za vami“, vaše nadstrankarstvo? — Bodi pribito: Dokler postopa Slomškarija tako zdražbarsko in nedosledno, tedaj nima sploh pravice ziniti o liberalnem značaju naših društev! Naša društva zastopajo stanovske interese vsega učiteljstva, katerih sadove uživata danes tudi vi, vam pa ne gre za drugo kakor za nadaljevanje pogubne klerikalne politike, ki hodi pota, katera vodijo ves narod v pogubo!

— **Nezadovoljni z nami.** Nekdo okrog „Slovenca“, ki čuti potrebo, da se zale-tava s svojimi neslanostmi v vsako novo številko „Učit. Tovarisa“, izraža v „Slovencu“ z dne 7. t. m. svojo splošno nezadovoljnost nad pisavo našega lista. Nobena reč mu ni dovolj modra in globokomna. Odkar nas je bil očitno pohvalil „Slov. Učitelj“ (str. 13.) s svojega visokega mesta: „Zasluga našega lista je, da se je „Tov.“ privadil na dostojnejše pisanje“, smo mislili, da smo na pravi poti. „Slovencu“ smo se namreč neizmerno

zamerili, ker smo v 9. številki našega lista pripomnili pod črto, da v ljublj. učit. društvu ni klerikalcev. Če pa „Slovenec“ resno misli, da so, pa naj bodo v božjem imenu: Slomškarija bo toliko preje — zmrznila!

— **Tudi doslednost!** „Slov. Učitelj“ (str. 48) se hudnje nad nami, ker smo ponatisnili svojčas iz „Domovine“ notico „Slomškarija zmrzuje“ ter zaključuje svoje modrovanje tako-le: „Tudi Slomškova Zveza je nekoč grešila v svojo škodo, ker je preveč gledala na število, ki sedaj tako imponira „Tovarišu“ in s katerim se vedno baha.“ Prijatelji okrog „Slov. Učitelja“ so res dosledni! Odpro naj isto število svojega glasila, pa bodo videli, kako hoče Slomškova Zveza drugim nauke dajati, pri tem pa dela sama grehe, katere hoče drugim natveziti! V tajniškem poročilu (str. 36.) „gleda zopet nekoliko preveč na število“ ter našteva 72 članov več kakor bi jih smela. Če bi se hoteli mi pri svoji Zavezi pobahati s številom danes na zasedenem ozemlju, tedaj bi narastlo število članstva naše Zaveze za najmanj 500, reci petsto članov, t. j. za število, ki ga Slomškova Zveza ne spravi skupaj v celi Sloveniji, pa če se na glavo postavi! Mi pa se s tujim perjem ne maramo lišpati. Je to prvič neokusno, in drugič nedopustno, ker tvorijo naši tovariši iz zasedenega ozemlja svojo Zvezo. Zato radi prepuščamo pavovo perje tistim ki so bolj v potrebi, da ga rabijo. — Nam se na vse to le čudno zdi, kako se morejo gotovi ljudje čutiti razžaljene, če kje čitajo, da „Slomškarija zmrzuje“!

— **Kdo je večji avstrofil.** „Slovenec“ je prevzel pod tem zaglavjem v 61. številki nevaležno nalogo, ker hoče prati od šušteršičjanskega blata umazanega bivšega nadzornika Lavtižarja zaradi neke notice v našem listu, ki dokazuje Lavtižarju, da je denunciral Kalteneggerju dva ljubljanska učitelja, ker njih učenci niso znali cesarske pesmi. Kot avtorja te notice sumiči našega tovariša Jakoba Dimnika, o katerem pa z moško besedo potrdimo, da ni pisal omenjene notice in tudi ni z njo v nobenem stiku; mi bi pa lahko s prstom pokazali na Slovenčevega dopisnika (Lavtižarja tu ne mislimo). Cela notica je grda politična pustolovščina. Pisec se nam zdi podoben tatu, ki vpije v javnost: »Primitite tatu!« a v istini je pa sam kradel. »Slovenec“ šteje danes Dimnika v velik greh, ker je v neki mladinski knjižki davno pred vojno pisal, da so avstrijski vladarji vzgled pobožnosti, bogaboječnosti, pravičnosti in pridnosti. Zakaj pa „Slovenec“ teh vladarjev ni pravočasno razkrinkal, zakaj se je pa valjal pred in med vojno v prahu pred njimi in zakaj se je tako hlapčevsko ponižno plazil med vojno po njih črevih? „Slovenec“, oziroma njegovemu dopisniku (Lavtižarja tu zopet ne mislimo) tudi ni všeč, ker je Dimnik vzbujal v mladini čut domoljublja in požrtvovalne ljubezni do domovine. Bržkone bi bilo ljudem Šušteršičevega kalibra danes ljubše, ko bi učiteljstvo hujskalo mladino in ljudstvo proti vladarju in se ogrevalo za slovensko republiko; tega pri naprednem učiteljstvu ne bo nihče dosegel. Pa tudi v »avstrofilska« letna poročila Dimnikova se je Slovenčev dopisnik že trikrat zagajal, dasi so v njih nanizana zgolj zgodovinska fakta, ki sestavitelju gotovo niso prihajala iz srca, ampak so bila pisana pod pritiskom avstrijskega biča, ki sta ga Kaltenegger in njegov oproda vihtela nad Dimnikovo glavo in sploh nad naprednim učiteljstvom. Prosimo, kaj pa je preiel Dimnik od avstrijske vlade za očitano mu »avstrofilstvo?« Ali je dobil kak pohvalni dekret kakor Lavtižar? Ali je dobil za »avstrofilstvo« od avstrijske vlade naslov šolskega ravnatelja kakor dvajset let mlajši Lavtižar? Ali je bil morda odlikovan z zaslužnim križcem kakor Lavtižar? Ne, ničesar mu ni dala avstrijska vlada, pač pa ga je za »avstrofilstvo« postavila med vojno na cenzurno listo in pod policijsko nadzorstvo. Tudi disciplinarno preiskavo je uvedel Kaltenegger med vojno proti Dimniku, ker je imel v telovadnici obešeno sliko župana Ivana Hribarja v sokolskem kroju. Važnejša kot očitano »avstrofilstvo« je pa druga stran zgoraj prisposobljenega tatu. Tu prihaja v prvi vrsti v poštev tisto avstrijsko blato, ki so ga nametali Šušteršičjanci v Slovence med vojno na naše junaške brate Srbe, Hic Rhodus! Za to gre in to mora priti na dan, ne pa »avstrofilstvo«, katerega očitka je moral biti pod groznim pritiskom avstrijske vlade kolkortoliko deležen vsak odvisen človek, posebno pa še ljud.-š. učitelj pod Šušteršičevo vlado. Kar se pa tiče gonje proti Dimniku kot zastopniku staršev v višem šolskem svetu, je več kot gotovo, da bo Lavtižar prej srčal iz te korporacije, ker je staršem ljubši pošten napreden učitelj kakor pa kak samopašni šušteršičjane.

— **Veliko manifestacijsko zborovanje** se vrši v Ljubljani v nedeljo, 21. t. m. ob priliki ustanovitve Jugoslovanske Matice. Po zborovanju v „Unionu“ se vrši obhod po mestu. Obhoda se udeleže vse kulturne, strokovne in politične organizacije brez razlike politične pripadnosti. Ljubljanske tovariše in tovarišice vabimo, da se udeleže zborovanja v čim večjem številu. Podrobnosti bodo objavljene v ljubljanskih dnevnikih.

— **Od „Samopomoči“ („Selbsthilfe“ der Lehrerschaft Steiermarks)** sem prejel dne 13. sušca iz Gaislhorna z dnem 8. sušca 1920 datirano pismo, ki ga navajam tu dobesedno in neprevedeno, da bo izključeno vsako nesporazumljenje: „In einem meiner letzten Briefe habe ich meine Meinung Ihnen gegenüber ausgesprochen, daß wir die künftigen Unterstützungsbeiträge in jugoslavischer Kronenwährung zur Auszahlung bringen werden. Sie haben diese meine Meinung auch im Učit. Tovarish veröffentlicht, was für mich wohl etwas unangenehm war. Ich habe nämlich diesbezüglich erst nachträglich die Meinung der Herren Ausschußmitglieder eingeholt. Diese Herren waren aber in dieser Angelegenheit nicht meiner Meinung, sondern sprachen sich gerade im gegenteiligen Sinne aus. Sie sagten: Wir zahlen, wie bisher, die Unterstützungsbeiträge nur in österreichischen Kronen aus. Würden wir anders tun, so würde unser Verein dadurch geschädigt. Die Einzahlungen unserer slovenischen Mitglieder werden wir, sobald der Geldverkehr zwischen unsern Staaten wieder einmal ordnungsmäßig eröffnet und die Wertverhältnisse des Geldes auch geregelt sein werden, genau nach den Werten berechnen und am Ende des Jahres den Rechnungsstand an die Mitglieder bekannt geben. Mehr können wir vorläufig nicht tun. Hoffentlich muß ja der Wert unserer Krone auch wieder ein besserer werden oder, was auch möglich ist, wir bekommen eine neue Geldwährung.“ Podpis: Johann Slana. — Toliko v prevdarek članom društva v Jugoslaviji, da me ne zadene občutek, kakor bi jih bil v svoji zadnji notici v „Učit. Tovarishu“ napačno informiral o tej važni zadevi. V Ljubljani, dne 14. sušca 1920, Fr. Suher. — **Opomba uredništva:** Prinašamo izjemoma ta dopis v nemškem izvirniku, a principiuelno stojimo na stališču, da naj bodo dopisi v „Učit. Tov.“ pisani vedno v slovenskem jeziku, zatorej prosimo v bodoče za prestavo. — Prizadeto učiteljstvo naj tudi skupno zavzame svoje stališče k štajerski „Samopomoči“. — Slovensko učiteljstvo ima tudi svojo zavarovalnico za slučaj smrti, ki ima sedež v Ljubljani in se tudi imenuje „Samopomoč“. To društvo ima odločno premalo članov še in to kaže, da je ideja zavarovanja premalo pri nas ukoreninjena in je premalo agitacije.

— **Novi šolski knjigi.** Poverjeništvu za uk in bogočastje je odobrilo učni knjigi: Trgovsko računstvo za trg. nad. šole, III. del, in trg. računstvo za dvorazredne trgovske šole, II. del, ki jih je spisal prof. Albert Sič.

— **Vsem tovarišicam in tovarišem** ki so maturirali l. 1905 na ljubljanskem učiteljsku! Letos bo že 15 let, kar smo maturirali. Desetletnico nam je preprečila vojska. Kaj pa, če bi obhajali prav skromno 15-letnico mature in vsi skupaj — brez razlike pripadnosti stranke — malo vzbujali študentovske spomine? Tovarišice, tovariši! oglasite se s predlogi, ali pa nekaj tovarišev pooblastite, da napravijo primeren načrt! S tovariškim pozdravom! Egidij Schiffrer, Jesenice na Gorenjskem.

— **Iz Maribora** poročajo, da se nahaja učiteljski ravnatelj g. Henrik Schreiner radi bolezi na dopustu. Nadomestuje ga prof. Vreže. Vrlemu šolniku in znanemu prijatelju slovenskega učiteljstva želimo skorajšnjega okrevanja!

— **Tov. Ciril Pregelj** nam pošilja v objavo sledeče: Na željo odbora celj. učit. društva se bo poskusilo, oživiti zopet petje v tem društvu s posebnim ozlorom na neko društveno slavnost, ki se ima vršiti tekom leta. Na zadnjem zborovanju se je sklenilo, da naj posamezna vodstva in to čimprej naznanijo po dopisnici, kateri izmed tovarišev in tovarišic nameravaajo sodelovati in kateri glas pojejo in sicer na naslov šolskega vodstva mestne osnovne šole v Celju, nakar dobe takoj po pošti sekirice. Dolžnost vsakega pevca (pevke) pa je, da se svojega parta dobro priuči, da bo šla skupna vaja, ki bo pol ure pred začetkom prihodnjega zborovanja, hitro izpod rok. Vsem tovarišem pevcem in pevkam pevski pozdrav!

— **Razpis učiteljskih služb.** Na javnih mestnih ljudskih šolah ljubljanskih se razpisujeta za šolsko leto 1920/21. v stalno popolnitev dve nanovo sistemizirani učni mesti, in sicer mesto stalnega suplenta in mesto stalne suplente z vsemi pravica-